سیمای شیر مادر در قرآن

۱ـ راهنمایی به دو برجستگی (سینة مادر)

وَهَدَيْنَاهُالنَّجْدَيْنِ ﴿۱۰﴾

واو (انسان) را به دو برجستگی (سینة مادرش) راهنمایی نکردیم.

و او را به راه خیر و شر هدایت نکردیم [تا راه خیر را بگزیند و راه شر را واگذارد ؟]«۱۰» بلد / ۱۰

۲ـ چگونگی تشکیل شیر (در حیوان و انسان)

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ ﴿٦٦﴾

و بی‌تردید برای شما در دام‌ها عبرتی است ، [عبرت در اینکه] از درون شکم آنان از میان علف‌های هضم شده وخون ، شیری خالص و گوارا به شما می‌نوشانیم که برای نوشندگان گواراست .«۶۶» نحل / ۶۶

۳ـ شیر «آغوز» یا (لِبَأ) (شیر اولیة مادر پس از تولد نوزاد)

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿۷﴾

به مادر موسی الهام کردیم که او را شیر بده ، چون [از ستم فرعونیان] بر او بترسی به دریایش انداز ، و مترس و غمگین مباش که ما حتماً او را به تو باز می‌گردانیم ، و او را از پیامبران قرار می‌دهیم .«۷» قصص / ۷

۴ـ حرمت شیر مادرانِ دیگر بر موسی علیه السلام (موسی فقط شیر مادر خودش را استفاده می کند.)

وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ﴿۱۲﴾

ما پیش از آن [خوردن شیر] همه زنان شیردهنده را بر او حرام کردیم [تا پستان هیچ زنی را نگیرد ،] پس [خواهرش پیش آمد و] گفت : آیا می‌خواهید شما را به خانواده‌ای راهنمایی کنم که سرپرستی او را برای شما به عهده گیرند و خیرخواه او باشند ؟«۱۲» قصص / ۱۲

Alirajabi.DRezvan.com
پایگاه رسمی استاد حجت السلام علی رجبی

تاثیر معنوی شیر در احادیث

۵ـ مدت زمان حاملگی و شیر دادن زنان (سی ماه)

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿۱۵﴾

انسان را درباره پدر و مادرش به نیکی کردن سفارش کردیم . مادرش او را با تحمل مشقت باردار شد و او را با رنج و زحمت زایید . و دوران بارداری و باز گرفتنش از شیر سی ماه است ، چون به رشد و نیرومندی خود و به چهل سالگی برسد ، گوید : ای پروردگار من به من الهام کن تا نعمتت را که بر من و پدر و مادرم عطا کرده‌ای سپاسگزارم ، و کار شایسته‌ای که آن را می‌پسندی انجام دهم و ذریه و نسل مرا برای من صالح و شایسته گردان که من به سوی تو بازگشتم و به یقین از تسلیم شدگان [به فرمان‌ها و احکام] توام .«۱۵)احقاف/۱۵

۶ـ ۱ـ مادر و دورة شیر خوارگی کودک (دوسال)

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿۱٤﴾

انسان را درباره پدر و مادرش سفارش کردیم ، مادرش به او باردار شد [در حالی که] سستی به روی سستی [به او دست می‌داد] و باز گرفتنش [از شیر] در دو سال است [و سفارش کردیم] که برای من و پدر و مادرت سپاس گزاری کن ؛ بازگشت [همه] فقط به سوی من است .«۱۴» لقمان / ۱۴

۶ـ ۲ـ تأمین خوراک و پوشاک مادر و نوزاد بر عهدة پدر

۶ـ ۳ـ مراعات حقوق فرزند

۶ـ ۴ـ جدا شدن نوزاد از شیر مادر

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ ۖ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ ۚ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۚ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ بِوَلَدِهِ ۚ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَٰلِكَ ۗ فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا ۗ وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿۲۳۳﴾

و مادران باید فرزندانشان را دو سال کامل شیر دهند . [این حکم] برای کسی است که می‌خواهد دوران شیرخوارگی [کودك] را تکمیل کند . تأمین خوراك و پوشاك مادران شیردهنده به طور شایسته بر عهده پدر فرزند است . هیچ کس جز به اندازه توانش تکلیف نمی‌شود . نباید مادری به خاطر فرزندش زیان بیند ، و نه پدری برای فرزندش دچار ضرر شود [بر پدر است که مخارج مادر و کودك را در حدّ متعارف بپردازد ، و بر مادر است که بیش از طاقت مالی شوهر از او طلب خوراك و پوشاك نکند] . و [چنانچه پدر کودك از دنیا برود] هزینه مادر و کودك به اندازه متعارف [از میراث به جا مانده] بر عهده وارث است . و اگر پدر و مادر بر اساس توافق و مشورتشان بخواهند کودك را [قبل از دو سال] از شیر بگیرند، گناهی بر آنان نیست . و اگر بخواهید برای فرزندانتان دایه بگیرید باز هم گناهی بر شما نیست ، در صورتی‌که مزدی را که باید به دایه بدهید ، به طور شایسته بپردازید . و از خداپروا کنید و بدانید یقیناً خدا به آنچه انجام می‌دهید بیناست .«۲۳۳» بقره / ۲۳۳

۷ـ حکم مادر و خواهر رضاعی

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ مِنَ الرَّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَرَبَائِبُكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿۲۳﴾

ازدواج با این زنان] بر شما حرام شده است : مادرانتان ، و دخترانتان ، و خواهرانتان ، و عمه‌هایتان ، و خاله‌هایتان ، و دختران‌برادر ، و دختران خواهر ، و مادرانی که شما را شیر داده‌اند ، و خواهران رضاعی شما ، و مادران همسرانتان ، و دختران همسرانتان که در دامان شمایند [و تحت سرپرستی شما پرورش یافته‌اند ، البته] از آن همسرانی که با آنان آمیزش داشته‌اید ، و اگر آمیزش نداشته‌اید ، بر شما گناهی نیست [که مادرشان را رها کرده با آنان ازدواج کنید] ، و [نیز] همسران پسرانتان که از نسل شما هستند [بر شما حرام شده است] . و هم‌چنین جمع میان دو خواهر [در یك زمان ممنوع است] ، جز آنچه [پیش از اعلام این حکم] انجام گرفته باشد ؛ زیرا خدا همواره بسیار آمرزنده و مهربان است. «۲۳» نساء / ۲۳

۸ـ شیوهٔ برخورد مردان با زنان مطلّقه و باردار و شیرده

أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وُجْدِكُمْ وَلَا تُضَارُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتِ حَمْلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ تَعَاسَرْتُمْ فَسَتُرْضِعُ لَهُ أُخْرَىٰ ﴿٦﴾

زنان طلاق داده را [تا پایان عدّه] به اندازه توانگری خود آنجا سکونت دهید که خود سکونت دارید و به آنان [در نفقه و مسکن] آسیب و زیان نرسانید تا زندگی را بر آنان سخت کنید [و آنان مجبور به ترك خانه شوند] ، و اگر باردار باشند ، هزینه آنان را تا زمانی که وضع حمل کنند ، بپردازید و اگر [پس از جدایی ،] کودك شما را شیر دادند ، اجرتشان را بدهید ، و در میان خود [درباره فرزند] به نیکی و شایستگی مشورت کنید [تا به توافقی عادلانه برسید و در نتیجه به حقّ زن و شوهر و فرزند زیانی نرسد] و اگر [کارتان در این زمینه] با یکدیگر به سختی کشید [و نهایتاً به توافق نرسیدید ،] زنی دیگر کودك را [با هزینه پدر] شیر دهد .«۶» طلاق / ۶

Alirajabi.DRezvan.com
پایگاه رسمی استاد حجت السلام علی رجبی

۹ـ روز قیامت و هنگامهٔ تحقق آن مادران شیرده از کودکان شیرخوارشان غافل می شوند.

يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَىٰ وَمَا هُمْ بِسُكَارَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴿۲﴾

روزی که آن را ببینید [مشاهده خواهید کرد که] هر مادر شیر دهنده‌ای از کودکی که شیرش می‌دهد ، بی‌خبر می‌شود ، و هر ماده بارداری بار خود را سقط می‌کند ، و مردم را مست می‌بینی در حالی که مست نیستند ، بلکه عذاب خدا بسیار سخت است .«۲» حج / ۲

نکته: تکرار واژهٔ «رضاع» ومشتقاتش در قرآن ← ۱۱ مرتبه

موسسه قرآن و عترت امام رضا (ع) تهران